

Chefsjustitieombudsmannen
Erik Nymansson

Kritik mot en lagman för att hon lät sin make läsa delar av ett utkast till en dom

Beslutet i korthet: ChefsJO kritiserar en lagman för att hon lät sin make läsa reciten i en ännu inte meddelad dom och därigenom bröt mot en sekretessbestämmelse. Vid bedömningen av allvaret i det inträffade beaktar chefsJO att det utifrån innehållet i de röjda delarna av domsutkastet inte går att dra några slutsatser om domslutet eller domstolens bedömningar, att uppgifterna inte spreds till någon annan än maken och att risken för ytterligare spridning framstår som mycket liten.

Anmälan och utredning

Den 11 maj 2023 lämnade AA, lagman vid Förvaltningsrätten i Stockholm, in en anmälan till JO om sin egen hantering av ett mål. Hon anförde i huvudsak följande:

Hon hade nyligen hanterat och dömt i ett av förvaltningsrättens mål. Inför att domen skulle ges och expedieras den 4 april 2023 hade hon ett utskrivet utkast av den med sig hem för genomgång och eventuella justeringar. Under arbetet med domen bad hon sin make att läsa de stycken i utkastet som avsåg bakgrunden i målet, yrkanden och inställning samt beslutsmyndighetens bemötande. Hon visste att domen skulle läsas av många människor och var angelägen om att den formulerades så klart och tydligt som möjligt. Hon är medveten om sekretessen i 43 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för icke expedierade domar och beslut men gjorde bedömningen att reciten i detta fall, där uppgifterna cirkulerat i medierna under flera veckors tid, inte omfattades av samma sekretess. De aktuella uppgifterna hade under målets beredning sekretessprövats och lämnats ut flera gånger samt flitigt diskuterats och återgetts i olika versioner i medierna. De uppgifter som hennes make fick ta del av var således väl kända genom medierapportering. Någon tillgång till dokumentet i övrigt eller till datorn och domstolens it-system gavs inte. Hon uppmärksammades därefter på sekretessbestämmelsens närmare lydelse och inser att hon kan ha haft fel i sin bedömning av sekretessens omfattning i den aktuella situationen.

Till anmälan fogades den aktuella domen och en underrättelse från Justitiekanslern (JK). Av underrättelsen, som är daterad den 9 maj 2023 i JK:s dnr 2023/5256, framgår att myndigheten beslutat att inte vidta någon åtgärd med anledning av en anmälan mot AA för brott mot tystnadsplikt utifrån samma omständigheter som anmälan i detta ärende gäller.

JO tog del av dagboksbladet i förvaltningsrättens mål och handlingarna i JK:s ovannämnda ärende.

Därefter bereddes AA tillfälle att lämna avslutande synpunkter.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 43 kap. 6 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, gäller sekretess hos en domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet för uppgift om

1. innehållet i en ännu inte meddelad dom eller i ett annat ännu inte meddelat beslut, och
2. vad som har förekommit vid överläggning inom stängda dörrar angående dom eller annat beslut.

Tystnadsplikten omfattar alltså dels innehållet i ännu inte meddelade domar eller beslut som avser domstolens rättskipande eller rättsvårdande verksamhet, dels vad som har förekommit vid domstolens överläggningar inom stängda dörrar i fråga om domar eller beslut.

Det främsta skälet för tystnadsplikten i punkt 1 är att ett domstolsavgörande inte är slutgiltigt innan det har meddelats. Om uppgifter om det avsedda innehållet fick spridas skulle berörda parter kunna föranledas att vidta dispositioner som kan medföra förluster för dem, om domstolen gör någon ändring i sitt beslut. Dessutom kan spridning av sådana uppgifter leda till att försök görs utifrån att påverka domstolens avgörande (se prop. 1979/80:2 Del A s. 311). Sekretessen omfattar inte bara en dom eller ett beslut som har fått sin slutliga utformning utan även utkast som har upprättats till ledning för överläggning till en dom eller ett beslut (se Lenberg m.fl., Offentlighets- och sekretesslagen [14 juni 2023, version 27, JUNO], kommentaren till 43 kap. 6 §).

Tystnadsplikten i punkt 2 i fråga om vad som har förekommit vid en domstols överläggning inom stängda dörrar som rör en dom eller ett annat beslut, täcker fram till tiden för beslutets meddelande delvis detsamma som tystnadsplikten enligt punkt 1. Den är emellertid obegränsad i tiden och avser mer än bara beslutets innehåll. Dess syfte är också delvis ett annat, nämligen att bidra till en öppen och allsidig diskussion mellan dem som deltar i överläggningen. Om det fanns risk för att varje framförd synpunkt och varje framlagt utkast till skrivning kunde ges allmän spridning skulle säkerligen många av deltagarna i överläggningarna dra sig för att gå in på en närmare diskussion av problemen, och därigenom skulle målen och ärendena få en mindre allsidig belysning. Sekretessen är absolut. (Se a. prop. Del A s. 311 f. och Lenberg m.fl. a.a.)

Ett röjande av en uppgift innebär att uppgiften lämnas ut i strid med en sekretessbestämmelse (jfr 3 kap. 1 § OSL). Det kan ske muntligen eller genom utlämnande av en handling i vilken uppgiften finns, men också exempelvis genom att handlingen med uppgiften förevisas för någon annan (jfr Lenberg m.fl. a.a., kommentaren till 3 kap. 1 §).

När det i OSL talas om röjande ligger däri inte mer än att gärningen ska bestå i att en uppgift eller allmän handling lämnas ut i fall som omfattas av sekretess. Något krav på att ett avslöjande ska ha skett ska där inte läggas in i ordet röja. (Se Bäcklund m.fl., Brottsbalken [24 maj 2023, version 22, JUNO], kommentaren till 20 kap. 3 § under rubriken Röja uppgift.)

Bedömning

AA har låtit sin make läsa reciten i en ännu inte meddelad dom. Hon har därmed brutit mot sekretessen enligt 43 kap. 6 § första stycket 1 OSL. Det har som redovisats inte någon betydelse om de röjda delarna enbart innehöll uppgifter som var kända eftersom det inte finns något krav på att ett avslöjande ska ha skett för att bestämmelsen ska vara tillämplig.

Det förhållandet att röjandet endast avsett reciten har dock betydelse vid bedömningen av allvaret i det inträffade. Utifrån innehållet i de röjda delarna av domsutkastet går det inte att dra några slutsatser om domslutet eller de bedömningar som domstolen gör. De intressen som sekretessbestämmelsen avser att skydda har därför inte skadats. Det har inte heller kommit fram någonting som tyder på att uppgifterna spreds till någon annan än maken, och risken för ytterligare spridning av innehållet i den ännu inte meddelade domen framstår som mycket liten. Jag nöjer mig därför med den kritik som ligger i det ovan anförda.

Ärendet avslutas.

Erik Nymansson

Ärendet har föredragits av områdesansvariga rättssakkunniga Nathalie Stenmark. Byråchefen Dan Johansson har deltagit i beredningen.